

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MIN-LANG (2024) 5

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

Summary of the seventh Report of the Committee of Experts on Croatia

adopted on 6 March 2024

Croatian language version

Sažetak

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima stupila je na snagu u Hrvatskoj 1998. godine. Češki, mađarski, talijanski, rusinski, srpski, slovački i ukrajinski jezik pokriveni su dijelom II (članak 7) i dijelom III (članci 8-14), dok su bajaški rumunjski, njemački, istrorumunjski i slovenski jezik pokriveni samo dijelom II (članak 7).

Hrvatska nastavlja štiti i promicati manjinske jezike u zemlji u okviru nacionalnog zakonodavstva za nacionalne manjine te omogućuje njihovu upotrebu u područjima kao što su obrazovanje, pravosudna tijela, uprava, mediji ili kulturni život.

Svi manjinski jezici, osim istrorumunjskog, sada su prisutni u obrazovanju u skladu s jednim od tri primjenjiva modela: obrazovanje na manjinskom jeziku, dvojezično obrazovanje ili poučavanje manjinskog jezika zajedno s povezanom poviješću i kulturom. Situacija se, međutim, razlikuje među manjinskim jezicima, od kojih nekima još uvijek nedostaje kontinuitet između različitih razina obrazovanja. Za većinu manjinskih jezika poučavanje jezika zajedno s povezanom poviješću i kulturom najrašireniji je model te je važno da se tom predmetu u praksi posveti dovoljan broj sati. Početak poučavanja bajaškog rumunjskog jezika hvalevrijedan je razvoj i treba ga dodatno osnažiti. Potrebni su odlučniji koraci kako bi se istrorumunjskom, koji je ozbiljno ugrožen, dalo mjesto u obrazovanju i kako bi se promicao u ostalim područjima javnog života.

Manjinski jezici samo su ograničeno prisutni u upravi. Prag od jedne trećine za ravnopravnu i službenu upotrebu previsok je, što je potvrdio i popis stanovništva iz 2021., prema kojem su nacionalne manjine u četiri općine pale ispod tog praga, a ispunjavaju ga samo u jednoj dodatnoj općini. Alternativno dobrovoljno uvođenje od strane lokalnih i područnih vlasti nije dovoljno promicano, i posljednjih godina nije ga primijenilo nijedno novo tijelo. Čak i kada se ispuni prag od jedne trećine, ne postoji jamstvo trenutne i praktične primjene ravnopravne i službene upotrebe manjinskih jezika, niti postoji pravni mehanizam njene provedbe. U praksi, uz neke iznimke talijanskog jezika, manjinski se jezici ne koriste u dovoljnoj mjeri od strane tijela vlasti i u odnosima s njima, kao ni za oznake s nazivima mjesta. U slučaju srpskog jezika, ćirilica se rijetko koristi u općinama i gradovima i na službenim natpisima. Vlasti bi trebale osigurati provedbu obveza ratificiranih Poveljom u svim područjima gdje su govornici manjinskih jezika tradicionalno prisutni u dovoljnom broju u svrhu obveza koje je Hrvatska preuzela, bez obzira na pragove. Nadalje, potrebno je poduzeti mjere kako bi se olakšala upotreba manjinskih jezika u praksi.

Glede medija, nedostaju sadržaji na manjinskim jezicima i o manjinskim jezicima u programima javnog servisa. Dok kad je riječ o radiju, neke podružnice javnog servisa i lokalne ili regionalne postaje osiguravaju prisutnost manjinskih jezika, to nije slučaj s televizijom. Štoviše, neki jezici jedva da su prisutni u elektronskim medijima. Potrebne su mjere za razvoj emitiranja na manjinskim jezicima s dovoljnim trajanjem, redovitošću i učestalošću.

Potrebne su odlučne mjere za promicanje svijesti hrvatske javnosti i tolerancije prema manjinskim jezicima i kulturama koje oni predstavljaju, kao dijelu kulturne baštine zemlje.

Ovo sedmo izvješće o evaluaciji Odbora stručnjaka temelji se na političkoj i pravnoj situaciji koja je postojala u vrijeme posjeta Odbora stručnjaka Hrvatskoj na licu mjesta u listopadu 2023. godine.